

11.10.2021

Liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintäministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle; HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Teema: Kyberturvallisuuden haasteet ja kehittäminen talousarvioesityksen näkökulmasta

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa asiantuntijalausuntopyynnöstä. Liikenne- ja viestintäministeriö keskittyy lausunnossaan ministeriön hallinnonalaa koskeviin kysymyksiin aiheesta ja esittää lausunnossaan seuraavaa:

Hallitusohjelma ja Suomen kyberturvallisuusstrategia

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteita kansallisen kyberturvallisuuden kehittämisestä liittyen tilannekuvan parantamiseen, kansainvälisen yhteistyön tiivistämiseen sekä kansallisen koordinaation tehostamiseen. Vuonna 2019 annetussa valtioneuvoston periaatepäätöksessä Suomen kyberturvallisuusstrategiasta on tunnistettu tarve kansallisen kyberturvallisuuden kokonaistilan parantamiseksi. Kyberturvallisuusstrategia on osa yhteiskunnan turvallisuusstrategian (2017) ja EU:n kyberturvallisuusstrategian toimeenpanoa. 10.6.2021 annettu valtioneuvoston periaatepäätös kyberturvallisuuden kehittämisohjelmasta vastaa edellä mainittuihin tavoitteisiin.

Kyberturvallisuuden tila

Kyberturvallisuuden kokonaistilan parantamista koskevaan tarpeeseen ovat vaikuttaneet yhteiskunnan toimintaympäristössä tapahtuneet merkittävät muutokset, jatkuvasti kehittyvät kyberturvallisuushkat, ICT-ympäristöjen kompleksisuuden lisääntyminen, sulautettujen ja perinteisten ICT-järjestelmien konvergenssi sekä kansallisessa toiminnassa havaitut kehittämiskohteet.

Kyberturvallisuushkien realisoitumisen nähdään aiheuttavan myös entistä suurempia vaikutuksia vahvasti verkottuneen yhteiskunnan kriittisille toiminnoille ja tietosuojalle. Yhteiskunta on yhä riippuvaisempi digitaalisesta toimintaympäristöstä, minkä vuoksi kyberturvallisuuden tulee olla sisäänrakennettuna kaikessa toiminnassa, prosesseissa ja järjestelmissä, joihin kohdistuu uhkatekijöitä. Hyvä kyberturvallisuuden taso voidaan saavuttaa vain, jos jokainen digitaaliseen yhteiskuntaan kytkeytynyt toimija kantaa oman vastuunsa kyberturvallisuuden toteutumisesta. Kyberturvallisuus tulisi nähdä luonnollisena osana jokaisen organisaation ja yksilöiden yhteiskuntavastuuta.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

Kehittämishjelma ja sen rahoitus

Kehittämishjelma valmisteltiin laajassa yhteistyössä elinkeinoelämän, kyberturvateollisuuden, valtionhallinnon, korkeakoulujen ja eri järjestöjen kanssa. Kehittämishjelma lähestyy kansallista kyberturvallisuutta ennen kaikkea mahdollisuuksien näkökulmasta. Sen ensisijaisena tavoitteena on luoda Suomeen kyberturvallisuuden ekosysteemi, joka tuottaa elinvoimaa ja kasvua, lisää alan työpaikkoja, luo tarvittavaa osaamista ja parantaa digitaalisen yhteiskunnan kestävyttä sekä sietokykyä kybertoimintaympäristön eri ilmiöitä vastaan, pienentäen samalla nykyisistä puutteista tai kapeikoista johtuvia kyberturvariskejä.

Suomen kyberturvallisuusstrategian mukaisesti kehittämishjelma ulottuu yli hallituskausien ja se sisältää kyberturvallisuuden kehittämisen lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteita ja painopistealueita. Kehittämishjelman toimenpiteiden vaikuttavuutta on arvioitu kansainvälisestä, kansallisesta, hallinnon- ja toimialan, yrityksen sekä kansalaisen näkökulmasta huomioiden nyky- ja tavoitetilä sekä soveltuvin osin tarvittavat investoinnit. Kehittämishjelman toteuttaminen edellyttää 5,9 miljoonan euron rahoitusta vuosittain ajanjaksolle 2022–2025, johon EU:n elvytyspaketista ollaan saamassa miljoona euroa vuodessa kehittämishjelmaan kuuluvaa kyberturvallisuuden harjoitustoimintaan. Lisäksi elvytyspaketista rahoitetaan kyberturvallisuuden kansallista tutkimusta.

Kyberturvallisuuden kehittäminen on pitkäjänteistä työtä, joka edellyttää myös pitkäaikaista rahoitusta, jotta eri toimijat voivat sitoutua kehittämistoimenpiteisiin.

Vuodelle 2022 liikenne- ja viestintäministeriö esitti kehittämishjelmalle 2,7 miljoonan euron lisärahoitusta jo aiemmin myönnetyn rahoituksen lisäksi. Tällä hetkellä käytettävissä olevalla rahoituksella kehittämishjelmaa ei voida toteuttaa niiden toimenpiteiden osalta, jotka olisivat edistäneet kansallista kyberomavaraisuutta, edesauttaneet suomalaisten yritysten pääsyä kansainvälisille markkinoille ja lisänneet Suomen turvallisuusviranomaisiin kohdistuvaa kansainvälistä luottamusta.

TITUKRI (Valtioneuvoston periaatepäätös tietoturvan ja tietosuojan parantamiseksi) ja sen rahoitus

Samaan aikaan kyberturvallisuuden kehittämishjelman kanssa annettiin myös valtioneuvoston periaatepäätös tietoturvan ja tietosuojan parantamiseksi yhteiskunnan kriittisillä toimialoilla. Titukrin avulla on tarkoitus kasvattaa viranomaisten osaamista, kyvykkyyksiä ja resursointia, jotta ne suoriutuvat lakisääteisistä tehtävistään ja pystyvät huolehtimaan siitä, että esimerkiksi *Vastaamon* kaltaiset tapahtumat eivät pääsisi enää toistumaan.

Titukri periaatepäätöksessä esitettyjen toimenpiteiden toimeenpanemiseksi saatiin 1,6 miljoonan euron lisärahoitus, mikä ei vielä mahdollista toimenpiteiden täysimääräistä toteuttamista.

**Kansallisen koordinoitikeskuksen nimeäminen (HE 157/2021 vp)
sekä muu kyberturvallisuustehtävien rahoitus**

Hallitus on antanut esityksen, jolla pantaisiin kansallisesti täytäntöön EU:n asetus Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskusten ja kansallisten koordinoitikeskusten verkoston perustamisesta. Asetus velvoittaa kunkin jäsenvaltion nimeämään kansallisen koordinoitikeskuksen, joksi Suomessa ehdotetaan Liikenne- ja viestintäviraston kyberturvallisuuskeskusta.

EU-asetukseen perustuvien tehtävien hoitaminen edellyttää lisäresursseja Kyberturvallisuuskeskukselle. Vuodelle 2022 liikenne- ja viestintäministeriö esitti 1,4 miljoonan euron lisärahoitusta kyberturvallisuustehtävien lisäresurssitarpeisiin, mukaan lukien kansalliselle koordinoitikeskukselle tulevien tehtävien hoitamiseksi. Samassa yhteydessä haettiin rahoitusta myös EU:n kyberturvallisuusasetukseen perustuvien kansallisen kyberturvallisuuden sertifiointiviranomaisen tehtävien hoitamiseksi ja kuntien tietoturvallisuuden jatkuvuuden kehittämiseksi. Lisärahoitusta kyberturvallisuustehtävien lisäresurssitarpeisiin ei saatu.

Nyt alkuvaiheessa kansallisen koordinoitikeskuksen toiminta voidaan käynnistää minimivaatimuksin, mutta kansallisen koordinoitikeskuksen pitkäjänteiseen rahoitukseen tulee palata tulevaisuudessa.

Suomi on tunnettu korkeasta kyberturvallisuusosaamisestaan. Kaiken Suomesta löytyvän kyberturvallisuusosaamisen valjastaminen käyttöön on tärkeää, jotta nopeasti kehittyvässä digitaalisessa toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin ja haasteisiin kyetään vastaamaan. Samalla meidän tulee luoda edellytykset sille, että suomalaisyritykset pääsevät kyberturvallisuuden eurooppalaisille markkinoille, joiden koko on jopa yli 130 miljardia euroa. Nykyisillä panostuksilla kyberturvallisuuteen Suomi ei pääse hyötymään niistä mahdollisuuksista, joita on EU-tasolla yritystoiminnan kiihdyttämiseksi tarjolla.

Laura Eiro
Osastopäällikkö
Tieto-osasto

Rauli Paananen
Kyberturvallisuusjohtaja